

CZU: 371.26:373.3(478)

EVALUAREA CRITERIALĂ PRIN DESCRIPTORI – O NOUĂ VIZIUNE ASUPRA EVALUĂRII DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Ana DABIJA

Universitatea de Stat din Moldova

Evaluarea criterială prin descriptori implementată la treapta învățământului primar va contribui la schimbarea de accent în percepțiile elevilor și ale părinților acestora privind rezultatele la învățatură. Achizițiile și capacitățile formate elevilor în procesul de studii vor deveni puncte-cheie; or, calificativele vor exprima doar nivelul la care se poziționează aceștia la un moment dat.

Cuvinte-cheie: evaluare, descriptori, criterii de evaluare, calificative, note.

CRITERIAL ASSESSMENT BY DESCRIPTORS – A NEW VISION ON THE PRIMARY EDUCATION ASSESSMENT IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Criteria assessment by descriptors implemented at the primary education level will help to shift the emphasis on students and parents perceptions of learning outcomes. The skills and capacities of students in the learning process will become key points, the ratings will only express the level at which they are positioned at a given time.

Keywords: assessment, descriptors, evaluation criterias, grades.

Introducere

În orice sistem educațional evaluarea rezultatelor la învățatură se face prin atribuirea unor simboluri numerice, literale sau calificative capacităților demonstrate de educabili. Simbolurile numerice sunt cifre sau numere utilizate pentru a califica rezultatele măsurate și a le prezenta celui examinat. Notele conferă rezultatelor o expresie concretă la care se face referire ori de câte ori se intenționează a caracteriza rezultatele avute în vedere. Nota indică gradul de apropiere sau de depărtare dintre rezultatele obținute (obiectivele realizate) și rezultatele așteptate (obiectivele prestabilite).

Analiză și reflecții

În spatele fiecărei note, ale fiecărei poziții de pe scara numerică stau anumite cerințe și exigențe care reprezintă anumite criterii valorice. Aceasta înseamnă că semnificațiile rezultatelor școlare devin dependente de aceste contexte valorice. Putem spune că a aprecia înseamnă a examina gradul de corespondență dintre un ansamblu de informații referitoare la capacitățile școlare ale educabilului și un ansamblu de criterii deduse din obiectivele avute în vedere; prin prelucrarea și interpretarea informației obținute prin evaluare [1].

Funcția informativă a notei ajută elevii să-și estimeze rezultatele muncii lor și să-și autoaprecieze progresele înregistrate. Tot datorită notei elevii își dinamizează resursele pentru a atinge performanțe mai înalte și le servește la consolidarea motivației față de învățatură. De asemenea, nota are implicații și la stabilirea anumitor interrelații în cadrul grupurilor de elevi prin ierarhizarea acestora stabilind rangul fiecărui elev în grup.

Atât în sistemul românesc de învățământ, cât în alte sisteme (cel american, spre exemplu), există mai multe modalități de notare a elevilor. În unele țări, inclusiv în România, în cazul învățământului primar se folosesc calificative în loc de note. În adoptarea aprecierii cu calificative s-a pornit de la ideea că acordarea notelor este de o factură abuzivă [1]. O mare parte din elevi și părinții acestora își centrează dominant atenția asupra notelor obținute, care îi ierarhizează în cadrul grupului și mai puțin pe achizițiile și capacitățile formate în procesul de studii. Or, pentru a schimba accentul acestor viziuni și semnificația notei în evaluările școlare s-a intervenit cu un nou tip de evaluare didactică, și anume – evaluarea criterială prin descriptori.

Procesul de evaluare criterială prin descriptori a devenit obligatoriu pentru învățământul primar din Republica Moldova începând cu 1 septembrie 2016, conform prevederilor stipulate în art.16 alin.(5) din Codul educației [2].

Obiectivul principal al evaluării criteriale prin descriptori (ECD) este de a îmbunătăți rezultatele la învățatură obținute de școlarul mic contribuind la motivarea pentru învățare, la (auto)corectarea greșelilor parvenite în urma unei învățări deficitare și, prin urmare, la dezvoltarea personalității școlarului mic. Din acest punct

de vedere, ECD susține ideea ca fiecare copil este unic, diferit de ceilalți și valoros. Astfel, evaluarea criterială prin descriptori nu are rolul doar de a constata sau a fixa situația la învățatură a elevului din ciclul primar, dar și de a contribui la dezvoltarea continuă prin stabilirea permanentă de sarcini individuale adaptate personalității școlarului mic.

Evaluarea criterială prin descriptori în clasele primare reprezintă un proces dinamic, holistic, continuu și complex de determinare a particularităților individuale ale copilului pe discipline școlare. *Evaluarea criterială prin descriptori (ECD)* este definită ca *un sistem de eficientizare permanentă și diferențiată a învățării, predării și evaluării prin introducerea criteriilor și descriptorilor, fără acordarea notelor școlarului mic* [3].

În contextul unor precizări terminologice se face necesară explicarea termenilor *descriptori*, *criterii de evaluare* și *calificativ*:

- ✓ – *descriptorii* sunt criterii calitative de evaluare care descriu modul de manifestare a competențelor elevului și permit determinarea gradului de realizare a acestora (minim, mediu, maxim) prin indicatori operaționali direct observabili în comportamentul performanțial al elevilor și la nivelul rezultatelor și produselor activității concrete a acestora; descriu și apreciază calitatea produsului evaluat. În conformitate cu nivelul atins, descriptorii permit acordarea de calificative (suficient, bine, foarte bine);
- ✓ – *criteriile de evaluare* sunt seturi de calități importante care se regasesc în produsele învățării manifestate de școlarul mic;

Exemple de produse recomandate pentru clasa a III-a la disciplina *Matematica*:

Produse ale învățării recomandate	Criterii de evaluare
Efectuarea calculelor scrise:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aranjez corect numerele în coloniță; 2. Efectuez calcule și scriu fiecare cifră a rezultatului; 3. Efectuez proba.
Recunoașterea formelor geometrice:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Numesc forma geometrică; 2. Precizez dacă este o formă plană (figură geometrică) sau spațială (corp geometric); 3. Descriu forma geometrică în limbaj matematic.

- ✓ – *calificativul* este o formă convențională de evaluare didactică ce exprimă nivelul de congruență dintre performanța școlară a copilului și competențele curriculare, iar modalitatea de codare nu este una cifrică, ci una bazată pe formulări lingvistice de genul „foarte bine”, „bine”, „suficient” etc.

Calificativul:

- certifică o achiziție a elevului și are funcția de a contribui la orientarea celui care învață;
- exprimă gradul de adecvare perceput, constatat de evaluator între răspunsul concret al elevului și modelul ideal stabilit în prealabil;
- are semnificația unui indicator sintetic ce concentrează în sine întreaga apreciere de care se bucură un răspuns, o probă, un examen, o performanță etc.

În conformitate cu definiția dată descriptorilor în Codul educației, aceștia permit acordarea de calificative: foarte bine, bine, suficient. În clasele primare se vor atribui calificative doar la evaluarile sumative la sfârșit de modul și la final de an școlar, la toate disciplinele studiate [3].

Pentru stabilirea calificativului la proba de evaluare sumativă în clasele primare se va folosi procedura conversiei punctajului acumulat în conformitate cu ponderea punctajului acumulat în punctajul maxim al probei:

La sfârșit de modul (sau unității secvențiale de conținut):

- 100% - 81% din probă corespund calificativului *foarte bine*;
- 80% - 61% din probă corespund calificativului *bine*;
- 60% - 40% din probă corespund calificativului *suficient*.

La sfârșit de an școlar:

- 100% - 81% din probă corespund calificativului *foarte bine*;
- 80% - 56% din probă corespund calificativului *bine*;
- 55% - 33% din probă corespund calificativului *suficient*.

Această procedură este valabilă pentru probele orale și scrise la evaluarea sumativă în clasele primare. Probele de evaluare sumativă pot fi realizate prin diverse metode în funcție de: specificul disciplinei, specificul clasei de elevi și alți factori psihopedagogici.

Calificativul acordat elevului de către cadrul didactic, ca rezultat al fiecărei evaluări, trebuie să fie comunicat elevului și părintelui. Pentru stabilirea calificativului la finele semestrului I sau la finele semestrului II, la disciplinele *Limba română* și *Matematica*, cadrul didactic va realiza media calificativelor atribuite elevului la evaluările sumative din semestru, aplicând *procedeul de conversie* prezentat în tabelul următor:

Calificativ	Punctaj
Pentru calificativul Foarte bine (FB) se vor atribui -	3 puncte
Pentru calificativul Bine (B) se vor atribui -	2 puncte
Pentru calificativul Suficient (S) se va atribui -	1 punct

Pentru exemplificare, în tabelul de mai jos este prezentat un model de realizare a mediei semestriale la disciplina *Limba română* în clasele primare, semestrul I [4].

Calificativ	FB	FB	B	FB	FB	Media semestrială	
Conversie	3	3	2	3	3	$3 + 3 + 2 + 3 + 3 = 14$	$2,8 \approx 3 \rightarrow$ Foarte bine
						$14 : 5 = 2,8$	

Calificativ	S	B	B	FB	FB	Media semestrială	
Conversie	1	2	2	3	3	$1 + 2 + 2 + 3 + 3 = 11$	$2,2 \approx 2 \rightarrow$ Bine
						$11 : 5 = 2,2$	

Pentru stabilirea calificativului la finele anului de studii la disciplinele *Limba română* și *Matematica*, cadrul didactic va realiza media calificativelor atribuite elevului la finele fiecărui semestru, conform aceluiași procedeu de conversie [4].

	Sem. 1	Sem. 2	Media anuală
Calificativ	FB	B	FB
Conversie	3	2	$3 + 2 = 5$ $5 : 2 = 2,5 \approx 3$

Calificativele obținute de elevii învățământului primar trebuie înregistrate și valorificate conform următoarei proceduri:

- cadrele didactice au obligația de a înregistra calificativele acordate la evaluările sumative în catalogul clasei și în agendele elevilor;
- la sfârșitul anului școlar, calificativele finale pentru fiecare disciplină se înregistrează în catalogul clasei și în agendele elevilor;
- calificativele finale se trec în dosarul personal și în tabelul de performanță al elevului – în dreptul disciplinelor *Limba română* și *Matematica*;
- promovarea elevilor se va realiza prin cuvântul *promovat* înscris în dosarul personal și în catalogul clasei la fiecare elev în parte, în conformitate cu cerințele educaționale.

Concluzii

Schimbarea strategiei evaluative la treapta învățământului primar prin intermediul evaluării criteriale prin descriptorii cu siguranță va aduce schimbări de accent în evaluarea didactică. Achizițiile și capacitățile formate elevilor în procesul de studii vor deveni puncte-cheie; or, calificativele vor exprima doar nivelul la care se poziționează aceștia la un moment dat. Percepția de către elevi că nota ar avea o semnificație dominantă asupra rezultatelor la învățătură ar pierde teren în favoarea competențelor demonstrate în situații școlare concrete.

Referințe:

1. MANOLESCU, M. *Evaluarea școlară – un contract pedagogic*. București, 2002.
2. http://lex.justice.md/md/355156/codul_educatiei
3. CRUDU, V., GAICIUC, V. ș.a. *Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori. Clasele I-II*. Chișinău, 2016.
4. POGOLȘA, L., BUCUN, N. *Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori. Clasa a III-a*. Chișinău, 2017.

Date despre autor:

Ana DABIJA, doctor în științe pedagogice, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: dabijaana13@gmail.com ; dabija_ana@yahoo.com

ORCID: 0000-0002-3525-9309

Prezentat la 20.05.2019